

The Impact of Greek Wisdom on Judaism in 2020
R. Judah Kerbel ~ Queens Jewish Center ~ Chanukah 5781

1. בראשית פרק ט, כז: י, ב

(כז) יִפֹּת אֱלֹהִים לְיִפֹּת וַיִּשְׁכֵּן בְּאֶהֱלֵי שֵׁם וַיְהִי כְנָעַן עֶבֶד לָמוֹ:
(ב) בְּנֵי יִפֹּת גֹּמֶר וּמְגוּג וּמְדַי וַיִּזְנוּ וַתִּבְלַע וּמִשְׁךְ וַתִּירָס:

Bereishit 9:27, 10:2

May God enlarge Japheth, And let him dwell in the tents of Shem; And let Canaan be a slave to them.

The descendants of Japheth: Gomer, Magog, Madai, Javan, Tubal, Meshech, and Tiras.

2. תלמוד בבלי מסכת מגילה דף ט עמוד ב

רבן שמעון בן גמליאל אומר אף בספרים לא התירו שיכתבו אלא יונית. אמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן: הלכה כרבן שמעון בן גמליאל. ואמר רבי יוחנן: מאי טעמא דרבן שמעון בן גמליאל - אמר קרא יפת אלהים ליפת וישכן באהלי שם - דבריו של יפת יהיו באהלי שם. - ואימא גומר ומגוג! אמר רבי חייא בר אבא: היינו טעמא דכתיב יפת אלהים ליפת - יפיותו של יפת היא באהלי שם.

Talmud Megillah 9b

Rabban Shimon ben Gamliel says: Even with regard to Torah scrolls, the Sages permitted them to be written only in Greek. Rabbi Abbahu said that Rabbi Yoḥanan said: The *halakha* is in accordance with the opinion of Rabban Shimon ben Gamliel. And Rabbi Yoḥanan said: What is the reason for the opinion of Rabban Shimon ben Gamliel? He based his opinion on an allusion in the Torah, as the verse states: “God shall enlarge Japheth, and He shall dwell in the tents of Shem” (Genesis 9:27), indicating that the words of Japheth shall be in the tents of Shem. And say that it is the languages of Gomer and Magog that serve as sacred languages, as they too were descendants of Japheth (see Genesis 10:2). The Gemara answers that Rabbi Ḥiyya bar Abba said: This is the reason, as it is written: “God shall enlarge [*yaft*] Japheth [*Yefet*].” *Yaft* is etymologically similar to the Hebrew term for beauty [*yofī*]. The verse teaches that the beauty of Japheth shall be in the tents of Shem,

3. רש"י מסכת מגילה דף ט עמוד ב

יפיותו של יפת - הוא לשון יון, לשונו יפה משל כל בני יפת.

4. משנה מסכת סוטה פרק ט משנה יד

בפולמוס של אספיינוס גזרו על עטרות חתנים ועל האירוס בפולמוס של טיטוס גזרו על עטרות כלות ושלא ילמד אדם את בנו יונית בפולמוס האחרון גזרו שלא תצא הכלה באפריון בתוך העיר ורבתינו התירו שתצא הכלה באפריון בתוך העיר:

Mishnah Sotah 9:14

During the war with Vespasian they [the rabbis] decreed against [the use of] crowns worn by bridegrooms and against [the use of] the bell. During the war with Quietus they decreed against [the use of] crowns worn by brides and that nobody should teach their child Greek. During the final war they decreed that a bride should not go out in a palanquin inside the city, but our rabbis decreed that a bride may go out in a palanquin inside the city.

5. תלמוד בבלי מסכת סוטה דף מט עמוד ב

ושלא ילמד את בנו יונית. ת"ר: כשצרו מלכי בית ששמונאי זה על זה, היה הורקנוס מבחוץ ואריסטובלוס מבפנים. בכל יום ויום היו משלשלין דינרים בקופה ומעלין להן תמידים. היה שם זקן אחד שהיה מכיר בחכמת יונית, לעז להם בחכמת יונית, אמר להן: כל זמן שעוסקים בעבודה אין נמסרין בידכם. למחר שלשלו להם דינרים בקופה והעלו להם חזיר, כיון שהגיע לחצי חומה, נעץ צפרניו נדדעזעה א"י ארבע מאות פרסה. אותה שעה אמרו: ארור אדם שיגדל חזירים, וארור אדם שילמד לבנו חכמת יונית; ועל אותה שנה שנינו: מעשה ובא עומר מגגות צריפים, ושתי הלחם מבקעת עין סוכר. איני? והאמר רבי: בא"י לשון סורסי למה? אלא אי לשון הקודש אי לשון יונית! ואמר רב יוסף: בבבל לשון ארמי למה? אלא או לשון הקודש או לשון פרסי! לשון יונית לחוד, וחכמת יונית לחוד. וחכמת יונית מי אסירא? והאמר רב יהודה אמר שמואל משום רשב"ג, מאי דכתיב: עיני עוללה לנפשי מכל בנות עירי? אלף ילדים היו בבית אבא, חמש מאות למדו תורה וחמש מאות למדו חכמת יונית, ולא נשתייר מהן אלא אני כאן וכן אחי אבא בעסיא! שאני של בית ר"ג, דקרובין למלכות הוו; דתניא: מספר קומי הרי זה מדרכי האמורי, אבטולוס בן ראובן התירו לספר קומי, שהוא קרוב למלכות; של בית רבן גמליאל התירו להן חכמת יונית, מפני שקרובין למלכות.

Talmud Sotah 49b

The Sages taught that this decree came about as a result of the following incident: When the kings of the Hasmonean monarchy besieged each other in their civil war, Hyrcanus was outside of Jerusalem, besieging it, and Aristobolus was inside. On each and every day they would lower dinars in a box from inside the city, and those on the outside would send up animals for them to bring the daily offerings in the Temple.

A certain Elder was there, in Jerusalem, who was familiar with Greek wisdom. He communicated to those on the outside by means of Greek wisdom, using words understood only by those proficient in Greek wisdom. He said to them: As long as they are engaged in the Temple service, they will not be delivered into your hands. Upon hearing this, on the following day, when they lowered dinars in a box, they sent up a pig to them. Once the pig reached halfway up the wall, it inserted its hooves into the wall and Eretz Yisrael shuddered four hundred parasangs. When the Sages saw this, they said at that time: Cursed is the person who raises pigs, and cursed is the person who teaches his son Greek wisdom... Is that so? But didn't Rabbi Yehuda HaNasi say: In Eretz Yisrael, why should people speak the tongue of Syriac [*Sursi*]? Rather, they should speak either in the sacred tongue, Hebrew, or in the beautiful tongue of Greek. And Rav Yosef similarly said: In Babylonia, why should they speak in the vernacular tongue of Aramaic? Rather, they should speak either in the sacred tongue, Hebrew, or in the tongue of Persian, used by the authorities. The Greek tongue is discrete and Greek wisdom is discrete.

And is Greek wisdom prohibited? But didn't Rav Yehuda say that Shmuel said in the name of Rabban Shimon ben Gamliel: What is the meaning of that which is written: "My eye affected my soul, due to all the daughters of my city" (Lamentations 3:51)? There were a thousand children in my father's house, the princes' household. Five hundred of them learned Torah, and the other five hundred learned Greek wisdom, and there only remained of them, after the bar Kokheva revolt, me, here in Eretz Yisrael, and the son of my father's brother, who lives in Asia Minor [*Asya*]. Members of the house of Rabban Gamliel are different, as they were close to the monarchy, and therefore had to learn Greek wisdom in order to converse with people of authority. As it is taught in a *baraita* (*Tosefta, Shabbat 7:1*): One who cuts his hair in the *komi* style, which was the gentile fashion of cutting and wearing the hair, is considered to be acting in the ways of the Amorites, and it is prohibited to act in their way. However, they permitted Avtolos ben Reuven to cut his hair in the *komi* style, as he is close to the monarchy, and similarly they permitted the house of Rabban Gamliel to study Greek wisdom, because they are close to the monarchy.

6. תלמוד בבלי מסכת מנחות דף צט עמוד ב

א"ר אמי: מדבריו של ר' יוסי נלמוד, אפילו לא שנה אדם אלא פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית, קיים מצות לא ימוש (את) ספר התורה הזה מפּיך. אמר רבי יוחנן משום ר"ש בן יוחי: אפי' לא קרא אדם אלא קרית שמע שחרית וערבית - קיים לא ימוש, ודבר זה אסור לאומרו בפני עמי הארץ. ורבא אמר: מצוה לאומרו בפני עמי הארץ. **שאל בן דמה בן אחותו של ר' ישמעאל את ר' ישמעאל: כגון אני שלמדתי כל התורה כולה, מהו ללמוד חכמת יונית? קרא עליו המקרא הזה: לא ימוש ספר התורה הזה מפּיך והגית בו יומם ולילה, צא ובדוק שעה שאינה לא מן היום ולא מן הלילה ולמוד בה חכמת יונית. ופליגא דר' שמואל בר נחמני, דאמר ר' שמואל בר נחמני א"ר יונתן: פסוק זה אינו לא חובה ולא מצוה אלא ברכה, ראה הקדוש ברוך הוא את יהושע שדברי תורה חביבים עליו ביותר, שנאמר: ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל, אמר לו הקדוש ברוך הוא: יהושע, כל כך חביבין עליך דברי תורה? לא ימוש ספר התורה הזה מפּיך.**

Talmud Menachot 99b

Rabbi Ami says: From Rabbi Yosei's statement we may learn that even if a person learned only one chapter of the Mishna in the morning and one chapter of the Mishna in the evening, he has thereby fulfilled the mitzva of: "This Torah scroll shall not depart from your mouth". Rabbi Yoḥanan says in the name of Rabbi Shimon ben Yoḥai: Even if a person recited only the recitation of *Shema* in the morning and in the evening, he has fulfilled the mitzva of: "This Torah scroll shall not depart from your mouth." And it is prohibited to state this matter in the presence of ignoramuses [*amei ha'arets*], as they are likely to get the impression that there is no need to study Torah beyond this. And Rava says: On the contrary, it is a mitzva to state this matter in the presence of ignoramuses. Ben Dama, son of Rabbi Yishmael's sister, asked Rabbi Yishmael: In the case of one such as I, who has learned the entire Torah, what is the *halakha* with regard to studying Greek wisdom? Rabbi Yishmael recited this verse about him: "This Torah scroll shall not depart from your mouth, and you shall contemplate in it day and night." Go and search for an hour that is neither part of the day nor part of the night, and learn Greek wisdom in it. The Gemara notes: And this statement of Rabbi Yishmael's disagrees with the opinion of Rabbi Shmuel bar Naḥmani, as Rabbi Shmuel bar Naḥmani says that Rabbi Yonatan says: This verse is neither an obligation nor a mitzva, but a blessing.

7. ר"ש מסכת פאה פרק א משנה א

ירושלמי (שם) שאלו את רבי יהושע מהו שילמד אדם לבנו חכמת יונית אמר להם ילמדנו בשעה שאינה לא (מן) יום ולא (מן) לילה דכתיב והגית בו יומם ולילה מעתה אסור אדם ללמד את בנו אומנות כיון דכתיב והגית בו יומם ולילה והא תני ר' שמעון ובחרת בחיים (דברים ל) זו אומנות ובמנחות בפ' שתי הלחם (דף צט ב) משמע דאסור אפי' למי שלמד כל התורה כולה גבי בן דמא בן אחותו של ר' ישמעאל ואיכא דשרי דאמר ר' ופליגא דר' שמואל בר נחמני (שם) דאמר פסוק זה אינו לא חובה ולא מצוה אלא ברכה ועוד איכא למ"ד התם דאפי' לא קרא כי אם ק"ש שחרית וערבית קיים מצות לא ימוש ובכל הספרים גרסי' התם דשאל בן דמא כגון אני שלמדתי כל התורה כולה מהו שאלמוד חכמת יונית ותימה הא קאי בארור כדאיתא בפרק רבי ישמעאל (דף סד ב) גבי עובדא דמלכי בית חשמונאי הורקנוס וארסטובלוס ואי הוה גרסינן יונית ולא גרסי' חכמת יונית בההיא דבן דמא ובירושלמי הוה ניחא ומיהו מצי למימר דקרוב למלכות הוה כדאשכחן בפרק בתרא דסוטה (דף מט ב) דשל רבן גמליאל התיירו להם ללמוד חכמת יונית מפני שקרובים למלכות ותימה דהתם במנחות (דף סד ב) משמע דבימי מלכי בית חשמונאי גזרו ובסוטה (דף מט ב) תניא בפולמוס של טיטוס גזרו על עטרות כלות ושלא ילמד אדם את בנו חכמת יונית וטיטוס בשעת חורבן הוה ומלכי

בית חשמונאי קדום טובא כדאיתא בפרק קמא דע"ז (דף ט א) וכי תימא מעיקרא ארור בעלמא ואיבעי למיקם בארור שרי הא אמרי' ארור בו קללה בו נידוי וצריך לומר דמעיקרא גזור ולא קבול מינייהו ולבסוף גזרו וקבול מינייהו.

8. רמב"ם על משנה מסכת סוטה פרק ט משנה יד

ואמרו יונית, רוצה לומר חכמה יונית, לפי שהיו מכניס את הרמזים שבדבור, וכן דברים שאינם כפשוטם אלא יש להן ענין נסתר חכמה. ובתלמוד אמרו ר' משתעי לשון חכמה והזכירו דברי חידה כמו שנתבאר בגמר עבודה זרה. והיה אצל היונים דברים מעין אלה מיוחדים אצל אומה זו שמשוחחים בהם מה שרוצים כעין רמזים וחידות

9. שו"ת הריב"ש סימן מה

ומה ששאלת מה היא חכמת יונית אשר יתרחק האדם, ואם הם אותם ספרים המפורסמים בעולם כשמע טבעי ומה שאחר הטבע, ולכן נ"ל שחכמת יונית היא לדבר בלשון יוני בחידות ובלשון סתום שלא יבינו אותו ההמון רק אותם שלמדו והורגלו באותן החידות... אמנם ספרי הטבע המפורסמים לא מן השם הוא זה אבל ראוי לימנע מהם אם הם מתאמצים לעקור עקרי תורתנו הקדושה.

10. שיטה מקובצת מסכת בבא קמא דף פג עמוד א

רמ"ה

והרמ"ה ז"ל כתב בפרטיו דחכמת יונית היינו כגון אלה חוזים בכוכבים מודיעים לחדשים ע"כ. מאירי

וכתב הרב המאירי ז"ל וז"ל: חכמת יונית אסורה ללמדה מפני שמושכת לבו של אדם והורסת הרבה מפנות הדת וקרובי מלכות שלהם מצד שהם צריכים בה לכמה דברים בטכסיסי מלכיהם שהיו נמשכים אחר חקירת החכמה עד להרבה ולא היו מקרביין כל כך אלא מי שהוא שלם בחכמות ודעתו צלולה בכל הדברים הותר להם ללמדה ואף החכמים השלמים שכבר מלאו כריסם בשר ויין רצה לומר התורה ותלמודה וסודות מצוותיה אין לך קרובים למלכות יותר מהם והרי נאמר בי מלכים ימלוכו מותר להם ללמדה כדי להשיב עליהם ולחזק הדת במסמרים לא ימוט. ע"כ.

11. תוספות מסכת מנחות דף סד עמוד ב

ארור אדם אשר ילמד את בנו חכמת יונית - והוא דמשמע לקמן בסוף שתי הלחם (דף צט): דמי שלמד כל התורה כגון בן דמא בן אחותו של ר' ישמעאל שרי אי לאו משום דכתיב לא ימוש ולמ"ד אפי' לא קרא אדם אלא קריאת שמע שחרית וערבית קיים מצות לא ימוש משמע דשרי היינו היכא דאיכא צורך דשמא היה קרוב למלכות כדאשכחן בסוטה (דף מט): דשל בית רבן גמליאל התירו להם ללמוד חכמת יונית מפני שקרובין למלכות ומה שלא התיר לו ר' ישמעאל שמא לא היה כל כך צורך ציבור כמו בר"ג ורבינו שמואל מפרש דקודם גזירה היה

12. רמב"ם הלכות יסודי התורה פרק ד

הלכה יב

בזמן שאדם מתבונן בדברים האלו ומכיר כל הברואים ממלאך וגלגל ואדם כיוצא בו ויראה חכמתו של הקדוש ברוך הוא בכל היצורים וכל הברואים, מוסיף אהבה למקום ותצמא נפשו ויכמה בשרו לאהוב המקום ברוך הוא, ויירא ויפחד משפלותו ודלותו וקלותו כשיעריך עצמו לאחד מהגופות הקדושים הגדולים, וכ"ש לאחת מהצורות הטהורות הנפרדות מן הגולמים שלא נתחברו בגולם כלל, וימצא עצמו שהוא ככלי מלא בווה וכלימה ריק וחסר. הלכה יג

ועניני ארבעה פרקים אלו שבחמש מצות האלו הם שחכמים הראשונים קוראין אותו פרדס כמו שאמרו ארבעה נכנסו לפרדס, ואף על פי שגדולי ישראל היו וחכמים גדולים היו לא כולם היה בהן כח לידע ולהשיג כל הדברים על בורין, ואני אומר שאין ראוי לטייל בפרדס אלא מי שנתמלא כריסו לחם ובשר, ולחם ובשר הוא לידע האסור והמותר וכיוצא

בהם משאר המצות, ואף על פי שדברים אלו דבר קטן קראו אותן חכמים שהרי אמרו חכמים דבר גדול מעשה מרכבה ודבר קטן הוויות דאביי ורבא, אעפ"כ ראויין הן להקדימן, שהן מיישבין דעתו של אדם תחלה, ועוד שהם הטובה הגדולה שהשפיע הקדוש ברוך הוא ליישוב העולם הזה כדי לנחול חיי העולם הבא, ואפשר שידעם הכל קטן וגדול איש ואשה בעל לב רחב ובעל לב קצר.

13. רמב"ן ויקרא פרק טז פסוק ח

כי היינו צריכים לחסום פי המתחכמים בטבע הנמשכים אחרי היוני אשר הכחיש כל דבר זולתי המורגש לו, והגיס דעתו לחשוב הוא ותלמידיו הרשעים, כי כל ענין שלא השיג אליו הוא בסברתו איננו אמת:

14. ספרי דברים פרשת ואתחנן פסוק לד

ודברת במ, עשם עיקר ואל תעשם טפלה, שלא יהא משאך ומתנך אלא בהם, שלא תערב בהם דברים אחרים כפלוני, שמא תאמר למדתי חכמת ישראל אלך ואלמד חכמת האומות תלמוד לומר +ויקרא יח ד+ ללכת בהם, ולא ליפטר מתוכם

ואמנם צגולה יון שכחבו התורה בלשון יון לחלמי המלך
[כלעיל פי ע"א] והיה חשך ג' ימים בעולם, כי
מאז הועתקה התורה יונת נמשכו ישראל אחרי חכמת יונים
והחליפו חכמת קדושה סודות עליונים בחכמת האחרונה
והעלה מרכבה ממלרים, ובמקום שלפנים כל החכמות ינקו
מהתורה והיא היחה שער לכנום ממנה לכל החכמות וכמ"ש
רמב"ן בהקדמה בשם סי חכמת שלמה רבתי, והפוך הוא
והתורה נסמכה אל הקדמות ארסעו והציריו הטופרים, וכיון
שכתורה נסמכה על שולחן חכמות חילונים הרי העולם השך
בעדה וע"כ הי חשך ג' ימים בעולם. נמלא צמדי הי השך
על שנסמך גופנו וחיותינו על רגון החשורוש, אבל ביון הי
השיכה גדולה יותר מזה כי נסמכה התורה הקדושה על
שולחן חילונים בעו"ה. — וע"כ כשנכח צמדי ליחודים
היחה אורה, קשי להו לרבנן הא מדי הוב השכה ואיך קאמר
ליחודים היחה אורה, ע"כ אחז"ל אורה זו תורה, כי כל
ימי מדי לא היחה השכה בענין התורה, אדרבא הדר קבלוהו
ציומי החשורוש [כשנה פי"ה ע"א], משא"כ צגולה יון הרשעה
שהי השכה גדולה כמ"ל חרבה.

כי דוקא מפני ש,הוה לעומת זה" של יון כלפי ישראל הוא בכוח החכמה, והכמה הרי היא התעסקות בהקירת רצון השם, וממילא יש כאן נקודת-מגע של דרך משותפת, מכיון שגם חוקי המכע וגם חוקי התורה גילוי רצונו של מקום הם. אלא שאף על פי שישרים דרכי השם, וגם הפושע וגם הצדיק עומדים לצעוד על אותו הדרך, מכל מקום פושעים יכשלו בס. ועל ידי אשר חכמתם הדביקה כנפשם והשליטה על מהותם את מושג ההכרה, נחפכה חכמתם ונגעשית לחכמה יונית המחשיכה עיניה של כנסת ישראל. אבל מאידך ניסא, מכיון שתהומיותה של התנגדות ישראל ליון נובעת היא דוקא מפאת נקודת-המגע שעל הגוון וכנ"ל, הרי שכרו של גוון נאה זה אצל אייבתה של כנסת ישראל, משתלם הוא בסומכ על ידה של כנסת ישראל. ואף על פי שאין כתבי הקודש נכתבים בשום לשון מכל מקום נכתבים הם יונית. מפני שיפיותו של יפת נדרשת היא באהלי שם. עובדא זו שהתנגדותה של יון לישראל היא התנגדותו של כוח השכל, נשאית היא בתוכה את כפילות יחסה של כנסת ישראל כלפי יון: הושך על פני תהום זה יון, ויפיותו של יפת זה יון. ומכאן הוא מקור נפתח להדירה לתוכו של הביסוי של גזירת יון, אין לכם הלק באלקי ישראל."

17. איכה רבה (בבור) פרשה ב

מלכה ושריה בגוים אין תורה. אם יאמר לך אדם יש חכמה בגוים תאמין, הה"ד והאבדתי חכמים מאדום ותבונה מהר עשו (עובדיה א ח), יש תורה בגוים אל תאמין, דכתיב מלכה ושריה בגוים אין תורה.